

Nr 117.

Av herr Ericsson i Näs m. fl., om skärpning av straffen för högförräderi och spioneri.

I många länder har dödsstraffet försvunnit ur de allmänna strafflagarna och detta med all rätt. Dess effektivitet som avskräckningsmedel torde vara mindre än man många gånger skulle tro. Mot den humanisering av tänkesätten, som på detta område kommit till uttryck genom dödsstraffets avskaffande, har väl ingen något att invända.

Efter att i vårt land under den nuvarande strafflagens giltighetstid från och med 1865 endast ha tillämpats 15 gånger och senast 1910, avlägsnades dödsstraffet 1921 ur lagstiftningen med undantag för krigslagarna.

Enligt strafflagens kap. 8, 26 och 27, vilka trädde i kraft 1 januari 1949, kan *under fredstid* utdömas straffarbete på livstid för högförräderi, trolöshet i förhandling med främmande makt och grovt spioneri samt *under krig* för grovt lydnadsbrott, myteri, överlöpande till fienden, grov uppsåtlig bristfällig krigsförberedelse, dagtingan, grov stridsförsumlighet och grova brott mot folkrätten.

För spioneri är enligt strafflagen kap. 8: 4 straffmaximum straffarbete i sex år, d.v.s. två år mindre än straffmaximum för mordbrand, där gärningen inte är att anse för grov (S 19:1), såvida inte brottet är ringa, då för spioneri endast fängelsestraff kan komma i fråga. Endast om det gäller grovt spioneri är straffmaximum tio års eller livstids straffarbete.

Lag om dödsstraff i vissa fall då riket är i krig (av den 30 juni 1948) säger i första paragrafen:

"Den som, då riket är i krig, gör sig skyldig till uppror eller försök därtill eller begår brott, varom förmäles i 8, 26 eller 27 kap. strafflagen, må, därest straffarbete på livstid kan följa å brottet, dömas till dödsstraff."

Under krig kan alltså vissa grova förbrytelser mot rikets säkerhet medföra dödsstraff. I fredstid kan detta icke ske enligt nu gällande lagar.

Man kan fråga sig, om krigs- eller fredstillstånd skall kunna anses råda på de avsnitt av mänsklig sammanlevnad, där högförräderibrotten och spionaget förekommer. I varje fall måste det anses vara på gränsområdet mellan det kalla och det faktiska kriget. Man torde nog också kunna anta, att de, som gör sig skyldiga till högförräderi och spioneri, inte tror sig vara ute i fredliga värv. Har man den uppfattningen — och många har det säkerligen — att dessa brott är att anse som ett led i ett krig som pågår, ehuru det ännu inte utlöst direkta stridshandlingar, måste väl kon-

sekvensen vara, att straffutmätningen bör vara den som gäller under krig.

Den skadegörelse, som åstadkommes genom landsförrådiska handlingar och spionage, kan ju till sina verkningar vara oerhörd. Här behöver inte ordas om hur den brottslige genom sina handlingar kan bli orsaken till tusenden av sina landsmäns död eller till en egendomsförstörelse som kanske varit obehövlig. Att spioneri också måste anses som ett svårare brott än t.ex. mordbrand förefaller också överensstämma med normal rättsuppfattning.

Till detta kommer en annan sak. Den, som av s.k. ideologiska motiv eller för ekonomisk vinnings skull gör sig skyldig till brott mot rikets säkerhet, spelar ett högt spel och är väl också medveten om detta. Men innerst måste han, medvetet eller omedvetet, säga sig, att en upptäckt kan maximalt endast medföra livstidsstraff, men detta betyder i realiteten intet, eftersom han är övertygad om att inom en betydligt kortare tid hans uppdragsgivare kommer att befria honom och kompensera honom i rikt mått för utståndna offer. Av denna orsak torde dödsstraffet just i detta speciella fall ha en långt mera avskräckande inverkan än i andra.

Med stöd av ovanstående hemställes,

av riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en snabb utredning avseende att åstadkomma straffskärpning för spioneri och en lagstiftning, enligt vilken straffen för högförräderi och grovt spioneri utdömes som om brotten begåtts under krig.

Stockholm i januari 1953.

Gunnar Ericsson
i Näs.

Stig F. Hansson
i Önnarp.

Holger Adolfsson.

Harald Andersson
i Dunker.